

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΠΑΝΑΝΟΥ**
d.pananou@realnews.gr

Το προφητικό παραμύθι του Βαρουφάκη

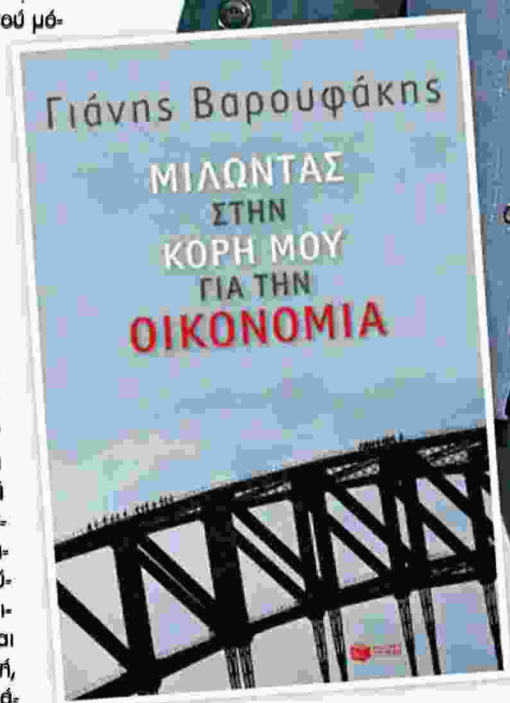
«**Π**άντα θεωρούσα ότι αν δεν μπορείς να εξηγήσεις τα μεγάλα οικονομικά ζητήματα σε μια γλώσσα που να μπορούν να την καταλάβουν οι έφηβοι, αυτό απλώς σημαίνει πως δεν τα καταλαβαίνεις ο ίδιος». Κάπως έτσι ξεκινά την αφήγησή του ο **Γιάνης Βαρουφάκης** στο βιβλίο του με τίτλο «Μιλώντας στην κόρη μου για την οικονομία», που κυκλοφόρησε το 2014, λίγους μήνες πριν αναλάβει τα νήια του υπουργείου Οικονομικών. Στη Γερμανία η έκδοση του βιβλίου, έναν χρόνο μετά, προκάλεσε σωρεία αρνητικών κριτικών και σχολίων. Ο Γ. Βαρουφάκης, άλλωστε, είχε γίνει ήδη γνωστός για τις πολυσυζητημένες διαπραγματεύσεις του με τους δανειστής. Οι κριτικοί έθεταν το ερώτημα «Προπέτεια ή ρομαντισμός», σχολιάζοντας καυστικά: «Δεν είναι τυχαίο που η **Κριστίν Λαγκάρντ** είχε ζητήσει επείγοντως έναν διάλογο ενηλίκων. Προφανώς ο Βαρουφάκης τη δασκάλευε σαν να ήταν κόρη του». Στην Ελλάδα, δυο χρόνια μετά, το βιβλίο είναι υποψήφιο για τα κρατικά βραβεία παιδικού λογοτεχνικού βιβλίου στην κατηγορία Βιβλίου Γνώσεων Για Παιδιά.

Με τρόπο γλαφυρό και αλληγορικό, χρησιμοποιώντας διαρκώς παραδείγματα από τη λογοτεχνία, τον κινηματογράφο, αλλά και την καθημερινή ζωή, ο πρώην υπουργός Οικονομικών απευθύνεται στην έφηβη κόρη του **Ξένια** και επιχειρεί να απαντήσει στο ερώτημά της «γιατί τόσο ανισότητα;». Αυτός, όπως λέει, στην εισαγωγή του βιβλίου, είναι ένας τρόπος να έρθει πιο κοντά της, αφού ζει στην Αυστραλία. «Αποφάσισα να μην εστιάσω στην ελληνική πραγματικότητα των τελευταίων θλιβερών ετών - στα μνημόνια, στη φτώχεια, στην αναξιοπρέπεια που ζούμε από το 2010. Αντίθετα, εστιάζω στα μεγάλα ζητήματα της κοινωνικής οικονομίας που αγγίζουν όλους τους ανθρώπους, παντού, αλλά με τρόπο που όποιος αναγνώστης θέλει μπορεί να χρησιμοποιήσει ώστε να δει με διαφορετικό μάτι την πρόσφατη κατάρρευση της κοινωνικής μας οικονομίας, καθώς και τους λόγους για τους οποίους οι κρατούντες αρνούνται πεισματικά να πάρουν τις αποφάσεις που θα έφεραν τη λύτρωση των κοινωνιών μας στην Ευρώπη, την Ελλάδα, τον κόσμο όλον», γράφει στην εισαγωγή του μόλις 207 σελίδων βιβλίου του.

Το χρέος του Φάουστ

Απευθυνόμενος πάντα στην κόρη του, ο Γ. Βαρουφάκης, αφού της ξεκαθαρίζει κάνοντας μια ιστορική αναδρομή ότι είναι λανθασμένη η άποψη πως οικονομία ίσον αγορές, περιγράφει την έννοια του χρέους. Για να γίνει πιο κατανοητή η θεωρία του χρησιμοποιεί το έργο «Δρ Φάουστους» του **Κρίστοφερ Μάρλοου**. «Η ιστορία της πώλησης της ψυχής του Φάουστ στον Μεφιστοφελή είναι μία από τις ιστορίες που δεν έχεις διαβάσει ακόμα. Είναι μια ιστορία για μεγάλους και όχι για παιδιά της ηλικίας σου. [...] Ο λόγος που δεν ενδείκνυται για παιδιά είναι επειδή, ουσιαστικά, αφορά μια έννοια που είναι δύσκολο και άδικο να τη συλλάβει ο παιδικός νους: το χρέος», γράφει και διηγείται την ιστορία του Μάρλοου. Πώς, δηλαδή, ο Μεφιστοφελής προτείνει στον δρα Φάουστ να του παράσχει πλήθος απολαύσεων για είκοσι χρόνια υπό τον όρο ότι ο Φάουστ θα του υποσχεθεί πως μετά θα του παραδώσει την ψυχή του. «Ο Φάουστ αποφασίζει ότι είκοσι χρόνια ευδαιμονίας είναι αρκετά, και μετά ασ κάνει ο Μεφιστοφελής ό,τι θέλει με την ψυχή του. Έτσι, λοιπόν, συμφωνεί. Ο Μεφιστοφε-

Τι είχε γράψει ο πρώην υπουργός για την οικονομία το 2014 σε βιβλίο που απευθυνόταν στην κόρη του Ξένια και με το οποίο διεκδικεί τώρα το κρατικό βραβείο παιδικής λογοτεχνίας

λής χαμογελά και του ζητάει να υπογράψουν συμβόλαιο επ' αυτού, το οποίο για να έχει μέγιστη μεγαλύτερη συμβολαιογραφική ισχύ, αντί με μελάνι, ο Φάουστ το υπογράφει με το αίμα του. Αν το δεις ψυχρά και αναλυτικά, το συμβόλαιο αυτό είναι μια δανειακή σύμβαση που "καθιέρωσε" το χρέος του Φάουστ προς τον Μεφιστοφελή», αναφέρει ο Γ. Βαρουφάκης, γράφοντας στο τέλος του κεφαλαίου: «Το χρέος είναι για τις κοινωνίες της αγοράς ό,τι η κόλαση για τον χριστιανισμό: τόσο απαραίτητο, όσο και δυσάρεστο».

Οι κακοί μάγοι

Σε άλλο σημείο ο συγγραφέας αναφέρεται στους τραπεζίτες, σχολιάζοντας ότι στο δικό του παραμύθι παίζουν τον ρόλο κακών μάγων που εξελίχθηκαν από τοκογλύφους της εποχής της φεουδαρχίας σε παντοδύναμο παράγοντα των κοινωνιών της αγοράς: «Όταν το τραπεζικό χέρι το παρακάνει και επιβαρύνει το παρόν με υποχρεώσεις απέναντι στο μέλλον που το παρόν αδυνατεί να εκπληρώσει, τότε έρχεται το κραχ. Η πτώχευση. Η χρεοκοπία. Η ύβρις του χεριού του τραπεζίτη αποπληρώνεται με οικτρή νέμεση. [...] Οι καταθέτες μυρίζονται ότι οι τράπεζες έχουν πρόβλημα και ζητούν τα χρήματά τους πίσω. [...] Όταν ο κόσμος ακούει ότι οι τράπεζες έκλεισαν, πανικοβάλλεται και το κραχ γενικεύεται».

Bitcoin

Στο όγδοο κεφάλαιο ο συγγραφέας, που υπήρξε και σύμβουλος σε εταιρεία Bitcoin στη Σιγκαπούρη, αναφέρεται στο ψηφιακό νόμισμα με τον τίτλο «Η επικίνδυνη φαντασία του απολίτικου χρήματος». Αναλύοντας το σκεπτικό του, εξηγεί ότι ο λόγος που το χρήμα δεν μπορεί παρά να είναι πολιτικοποιημένο και η ποσότητά του να ελέγχεται από κάποια κρατική οντότητα «είναι ότι μόνο έτσι υπάρχει αμυδρή ελπίδα για μια πορεία που να αποφυγεί από τη μία τη Σκύλλα των φουσκών, του χρέους και της μη βιώσιμης ανάπτυξης και από την άλλη τη Χάρυβδη του αποπληθωρισμού και της κρίσης. [...] Μόνη μας ελπίδα για μια υποφερτή διαχείριση του χρήματος είναι η εξής: ο δημοκρατικός έλεγχος εκείνων που διαχειρίζονται, για πάρτη της κοινωνίας, το αναπόφευκτο πολιτικό χρήμα».

Το «Matrix»

Στο τελευταίο κεφάλαιο ο Γ. Βαρουφάκης αναφέρεται στην ταινία «Matrix» και το μπλε χάπι, το οποίο όποιος το πάρει, όταν ξυπνήσει θα πιστέψει αυτό που θέλει να πιστέψει. «Υπό μια έννοια το βιβλίο αυτό ήταν η δική μου έκδοση του κόκκινου χαπιού», αναφέρει. Στην ταινία το κόκκινο χάπι θα κρατήσει τον ήρωα στη Χώρα των Θαυμάτων. Καταλήγοντας ο Γ. Βαρουφάκης απευθύνεται και πάλι στην αγαπημένη του κόρη: «Σαν τον Νίο (σ.σ.: τον πρωταγωνιστή της ταινίας), Ξένια μου, βρίσκεσαι αντιμέτωπη με το σκληρό δίλημμα μεταξύ του μπλε και του κόκκινου χαπιού. Πάρε το κόκκινο χάπι που σου προσφέρει η ματιά αυτού του βιβλίου και μια δύσκολη και επικίνδυνη ζωή σε περιμένει. Όπως είπε ο Μορφέας στον Νίο, το μόνο που σου υπόσχομαι είναι η Αλήθεια. Τίποτα παραπάνω!», καταλήγει.